

Zonde – Een kwalijke erfenis?

R. Brinkman © 08/2009

Stg. Bijbels en Theologisch Onderwijs Yarah, Zuidhorn

Stg B.T.O. Yarah

Postbus 113, 9800 AC Zuidhorn

<http://www.yarah.nl>

Een tijdje geleden kreeg ik een email met een vraag over de erfzonde. De schrijfster zei, in het kader van de ‘erfzonde’, het volgende:

“ik leef wel ongevraagd op deze aarde en waarom moet ik mezelf dan als de grote zondebok aanwijzen die automatisch onder het begrip zonde valt. Ik heb er toch niet om gevraagd?”

Een duidelijke vraag. Waarom ben ik als mens schuldig aan de zonde, zou ik vallen onder de werking van de zondeval, terwijl ik “niets gedaan heb”, het was immers **Adam’s** fout, **hij** zondigde tegen God, en niet ik.

Het is een lastig te beantwoorden vraag ook. Er zijn hele boeken volgeschreven over de ‘erfzonde’ en de gevolgen er van voor ons als mens. Vooral zware theologische bespiegelingen. Dat laatste is aan mij niet besteed, zeker niet wanneer het een dergelijk onderwerp is. Iemand met een duidelijke vraag, op zoek naar een duidelijk antwoord, heeft namelijk niets aan hoogdravende theologie. En dat is nu, vind ik, zo mooi aan de Bijbel. Die gééft een duidelijk antwoord op onze vragen!

I. Wat is zonde?

De Bijbel maakt ons duidelijk dat zonde het ‘breken van de wet van God’ is. Wie God’s wet breekt, wie iets doet tegen God’s Heilige wil, doet zonde.

Ieder die zondigt overtreedt Gods wet, want zondigen is Gods wet overtreden.
(1 joh 3:4, NBV)

Als iemand weet hoe het hoort maar er niet naar handelt, dan zondigt hij.
(Jak 4:17, NBV)

I.A. De Wet van God

Wat is die ‘wet van God’? Vaak denken we dan aan de ‘Tien Geboden’ (Exodus 20). Maar dat is niet juist. Dat was de Wet welke aan Israël gegeven was. Romeinen 2:15 zegt dan ook:

“Ze bewijzen door hun daden dat wat de wet eist in hun hart geschreven staat; en hun geweten bevestigt dit, omdat ze zichzelf met hun gedachten beschuldigen of vrijpleiten.”

We weten dus, door ons geweten, allemaal wel wat ‘goed of fout’ is. We wéten wanneer we de ‘wet van God’ breken. Dat wil zeggen: elk normaal mens. Ik spreek hier niet over totaal gewetenloze mensen, de mens die zo gecorrumpeerd in zijn gedachten en gedragingen is dat hij of zij van geen wet of regel wil weten.

Elke keer als we, als mens, fout doen, zondigen, dan vertelt ons geweten ons dat. Dat geweten, dat innerlijk kennen van Gods wetten, dat is in ons gelegd. Vanaf de eerste mens is dit besef in de mensheid aanwezig geweest. Dit is door God ingeschapen. Het is niet iets wat ontstaan is, of kan zijn, door een evolutionaire ontwikkeling. Dan zou het zo moeten zijn dat in elk deel van de wereld waar menselijke rassen zouden zijn ontstaan deze innerlijke mens verschillend ontwikkeld is. En hier blijkt maar weer eens dat wij een schepsel zijn naar Gods beeld –van oorsprong althans- namelijk: elk mens, waar ook ter wereld van welke stam, taal of volk.. hééft die ‘ingebakken’, ingeschapen, wet van God in zich. De basisregels van het menselijke ras zijn overal gelijk.

I.B. Van God afgescheiden

Zonde is meer dan alleen maar deze ‘innerlijke wet’ breken. Het gaat verder; het is: gescheiden zijn van God. Denk aan de eerste mensen, Adam en Eva. Toen zij zondigden, probeerden zij zich te verbergen voor God.

“Toen de mens en zijn vrouw God, de HEER, in de koelte van de avondwind door de tuin hoorden wandelen, verborgen zij zich voor hem tussen de bomen [...] Hij antwoordde: ‘Ik hoorde u in de tuin en werd bang omdat ik naakt ben; daarom verborg ik me.’” (Gen. 3:8,10).

Verborg Adam zich omdat hij geen kleren aan had? Nee! Hij verborg zich omdat hij zich beseftte dat hij Gods wil genegeerd had, Gods regel, wet, gebroken had. En hoe wist hij dat hij fout zat? Omdat hij opeens verlegenheid over zijn naaktheid kreeg; hij opeens schaamte kende. Daarvóór kende hij dat niet. Hij kon zo, als iemand die Gods uitdrukkelijke wet overtreden had en waar dit schaamtegevoel over zijn “naakt zijn”, dit schuldgevoel, een gevolg van was, niet verschijnen voor God. Hij vluchtte weg!

Daarvóór schaamde hij zich niet voor zijn ‘naaktheid’. Hij vond het geen probleem om voor God te verschijnen zoals hij door God geschapen was; totale eerlijkheid en openheid was er van hem uit naar God. Maar nu, *nu* kon dat opeens niet meer. Hij kon zichzelf, letterlijk en figuurlijk, niet meer zijn. Hij schaamde zich niet voor zijn ‘naaktheid’ in de *letterlijke* zin maar meer in de *figuurlijke* zin; hij kon niet meer voor God verschijnen zoals God hem gemaakt had omdat hij door zijn afvalligheid, zijn overtreding van de regel, zijn ongehoorzaamheid, niet meer ‘puur en rein’ was. En zoals de Bijbel leert, kan *niemand* die in zonde, in ongehoorzaamheid leeft, zomaar voor God verschijnen. Zijn innerlijke stem, zijn geweten, liet hem dit weten. Hij moest wel vluchten voor God! Want hij was niet meer rein; niet meer zuiver en puur – waarvan zijn naaktheid het symbool was.

In het Johannes Evangelie lezen we dat het licht dat in de wereld kwam door de mensen niet verdragen werd:

“Dit is het oordeel: het licht kwam in de wereld en de mensen hielden meer van de duisternis dan van het licht, want hun daden waren slecht. Wie kwaad doet, haat het licht; hij schuwt het licht omdat anders zijn daden bekend worden.” (Joh 3:19-20)

Als Adam zich niet had verborgen dan zou zijn daad van ongehoorzaamheid voor God meteen openbaar zijn geweest zodra hij voor God stond. Dat wist hij, en dus ging hij er vandoor. En zo is het nog steeds; elk mens weet dat hij, in de staat waarin hij is, niet voor God kan verschijnen. Niemand is namelijk vrij van zonde, dat zullen we nu gaan zien.

II. Zonde is universeel

Door de zondeval, de daad van Adam en Eva, is de zonde in de wereld gekomen.

Daarvóór was er geen zonde. De mensheid kende geen zonde. De mens leefde in harmonie met God en kon rechtstreeks tot God gaan en met hem communiceren. Na de zondeval werd dit onmogelijk. Sterker nog, de mens ging zich steeds ernstiger misdragen, verzetten tegen Gods wet. De eerste grove zonde die we vervolgens namelijk opgetekend zien is dat Kaïn zijn broer Abel doodsliep. Ook al zouden we nog nooit van God hebben gehoord, we weten, als mens, dat het leven van een ander nemen een kwalijke daad is. Een daad die niet zonder vergelding kan blijven, die gestraft moet worden. Elk land in deze wereld heeft op het vermoorden van een ander mens – ook landen die totaal atheïstisch zijn- een passende straf op deze daad in zijn wetboeken vermeld staan.

Na deze moord ging het verder, van kwaad tot erger. Deze zonden, het wangedrag van de mensheid, vindt zijn oorsprong in het wangedrag van Adam. Zijn zonde was als de eerste stap op een zeephelling; toen die éénmaal gezet was, was er geen weg terug. Als een bron die modderig werd, en vervolgens de hele rivier vervuilde, onbruikbaar maakte, die er uit voortkwam.

III. De zondige natuur?

Omdat alle mensen uit Adam zijn, zijn alle mensen dus van oorsprong afkomstig van- of uit- een zondaar. We zijn, als mensen, geboren met een “zondige natuur”, een ‘zondige inborst’. Het is iets wat ááangeboren is, zo lijkt het. Erfelijk lijkt te zijn. Vandaar ook dat er gesproken wordt over ‘erfzonde’.

Theologen ontkennen dit soms; zo leerde bijvoorbeeld Abraham Kuiper¹) dat er geen sprake was van een ‘over-erfbare zonde’ – hij noemde het een “valsche voorstelling” om te leren dat “*God als Schepper, een wezen, dat vrij van schuld was; terwijl het anders kon; uit louter wilkeur door den stroom der zondige geboorte heeft laten doorgaan, om als zondig wezen het levenslicht te aanschouwen*”.

Toch is het zo dat vanaf (in elk geval) de kerkvader Augustinus de meeste theologen wél uit gingen van het bestaan van erfzonde en een aangeboren zondige natuur. Vandaar ook dat de (kinder)doop ingevoerd werd; men wilde zo snel mogelijk na de geboorte van een kind dit kind ‘in het verbond’ opnemen zodat het kind, mocht er iets mee gebeuren, ‘gered zou zijn’ door het verbond.

Zijn mensen echter per definitie schuldig aan- of door de zonde van Adam? Zijn ze per definitie verloren doordat Adam gezondigd heeft? **Dat is niet zo.**

De zonden van mijn (voor)ouders kunnen mij, bij mijn geboorte, **niet toegerekend worden**. Ieder mens **is voor zijn eigen zonde(n) verantwoordelijk**. Maar het is wél zo dat door Adam de zonde in de wereld is gekomen en de mensen “de vrijheid en de mogelijkheid hebben om al dan niet te zondigen. Hoe zou een rechtvaardige God de mens kunnen straffen voor zijn zonden, terwijl Hij hem als een *zondemachine* op de wereld heeft gezet?”²).

Het bewijs van het feit dat de zonde in de wereld is gekomen door Adam zien we dagelijks om ons heen: de mens is sterfelijk. De **dood is namelijk het gevolg** van het feit dat **de zonde in de wereld is gekomen**. En daar tegenover staat Christus Jezus. Hij heeft die aangeboren zondige natuur met als gevolg de dood, weggedaan. Ieder mens die in Hem gelooft zal namelijk voor eeuwig met God verzoend zijn en voor eeuwig leven mét Hem.

Adam’s gedrag zorgde er voor dat zonde in de wereld kwam, **dat de satan invloed kreeg op de mens**, en dat de hele mensheid in een stroom van zondig gedrag terecht kwam; maar –zoals gezegd- is het **niet** zo dat we die zonde van Adam geërfd hebben en op vóórhand **geboren worden om verloren te gaan**.

Dat de zondige natuur, de wil om in opstand te komen tegen ‘God en Zijn gebod’, echter wel degelijk in de mens leeft c.q. aanwezig is zien we al bij kinderen. Ouders leren een kind goed te doen; zij stellen regels op en voeden het kind op naar eer en geweten. Maar er is **één ding dat je een kind niet hoeft te leren: de regels overtreden**. Elk mens, vanaf zijn kindertijd, heeft een ‘ingebakken opstandigheid’. Een ‘aangeboren drang’ om verkeerd te doen.

Een kind wordt dit, door God, **niet aangerekend**. Wanneer een mens echter op een leeftijd is **om zelf keuzes te kunnen maken** wordt het de mens wél aangerekend wanneer hij of zij zondigt.

Vanuit deze zondige natuur volgt dus (vaak) het zondigen. De grootste zonde is wel dat een mens God niet erkent. Wie God niet erkennen wil, herhaalt de zonde van Adam in zijn eigen leven namelijk: opstand tegen God, zich niet willen onderwerpen aan God. Dat is een vrijwillige keuze. Net zoals het een vrijwillige keuze is om je wél te onderwerpen aan God.

IV. De gevolgen van de zonde

Er zijn vijf gevolgen van de zonde. Ik som ze kortweg op:

¹ Abraham Kuiper, Uit het Woord II.1 3.3

² Herschepping - bijbelstudies van Maarten te Hennepe, bijbelstudie.org

1. geen communicatie (meer) met God.
We zijn als mensen *vervreemd* van God (1 Kol. 1:21). Dit wordt in de Bijbel de geestelijke dood genoemd (Ef. 2:1);
2. de veroordeling van de zondaar.
Mensen die God verwerpen worden door Hem veroordeeld. Joh. 3:18 zegt: “Over wie in hem gelooft wordt geen oordeel uitgesproken, maar wie niet in hem gelooft is al veroordeeld, omdat hij niet wilde geloven in de naam van Gods enige Zoon.”;
3. ongelukkig leven.
Het ongeluk en verdriet in deze wereld is altijd terug te voeren, uiteindelijk, op ongelof. Wie niet gelooft en God verwerpt zal nooit gelukkig kunnen zijn, zal zondigen (bijvoorbeeld anderen benadelen, bestelen, vermoorden, oorlog voeren, enz., enz.). Vaak geven mensen God de schuld hiervan – maar hoe kunnen we God de schuld geven van onze eigen ongehoorzaamheid en daaruit voortvloeiende ellende? Hoe kunnen we Hem verantwoordelijk stellen voor deze zaken wanneer we Hem niet eens willen erkennen of gehoorzamen?
4. De dood
De dood –geestelijk of fysiek- is het gevolg van de zonde. De dood is door Christus overwonnen, maar wie niet gelooft zal de eeuwige dood sterven en voor eeuwig van God gescheiden zijn (Rom. 6:23)
5. Eeuwige straf
Zij die voor eeuwig van God gescheiden zullen zijn, zullen dit bewust ondergaan. In de Bijbel wordt voor het eeuwig leven hetzelfde woord gebruikt als het eeuwig verloren zijn. Als het één voor altijd is, is het ander dat ook. Er is na de dood geen ‘2e kans’ meer (Matt 25:41).

V. Conclusie

Is het zo dat door Adam’s fout u of ik ‘voor altijd verloren zult gaan’? Het antwoord moet zijn: nee. Wij gaan verloren door onze eigen zonde. Doordat we Adam’s zonde herhalen – immers, ook wij zijn opstandig (geweest)- is het noodzakelijk dat God ons, omdat we ons niet aan Hem willen onderwerpen, niet zal kunnen aanvaarden.

Wij kunnen niet ‘naakt’ voor Hem verschijnen, we zullen wegvlugten voor Zijn Heilig aangezicht als we niet de zonde achter ons willen laten en blijven volharden in onze opstand en zondige leven. Dit zondige leven, dit voorbeeld, is door de generaties van de mensheid heen wel degelijk geërfd van onze voorvaderen. We kunnen er echter voor kiezen om ons daarvan af te keren. De zonde is niet **een of andere erfelijke, besmettelijke, ziekte** die we als kind meegekregen hebben en waarvoor we automatisch gestraft zouden worden. Dat **kán** helemaal niet en gaat in tegen alle Bijbelse gegevens. Om het maar eens plat te zeggen: dat is theologische kletsboek, bedacht om de kerk macht te geven over de mensen.

5 Als wij delen in zijn dood, zullen wij ook delen in zijn opstanding. 6 Immers, we weten dat ons oude bestaan met hem gekruisigd is omdat er een einde moest komen aan ons zondige leven: we mochten niet langer slaven van de zonde zijn. 7 Wie gestorven is, is rechtens vrij van de zonde. 8 Wanneer wij met Christus zijn gestorven, geloven we dat we ook met hem zullen leven, 9 omdat we weten dat hij, die uit de dood is opgewekt, niet meer sterft. De dood heeft geen macht meer over hem. (Rom 6:5-9, NBV)

Er is maar één weg voor de mens om wél voor God te kunnen verschijnen: Geloof. Geloven in Christus Jezus als de Redder en Verlosser. Als de Zoon van God, die Zijn leven gaf als een offer. Wie in Christus Jezus gelooft **is vrij van de zonde** (Joh 3:16-18).